

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การพัฒนา รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 มีกลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านปากทางท่าลี่ โรงเรียนบ้านขุนกลาง โรงเรียนบ้านตาลเหนือ และโรงเรียนชุมชนบ้านดอยเต่า ทั้งนี้ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษซึ่งมีความบกพร่องทางการเรียนรู้ด้านการอ่านรุนแรง จำนวน 11 คน เรียนรู้ในห้องเรียนทดลอง จำนวน 9 ห้อง มีเด็กกลุ่มตัวอย่างห้องเรียนละ 1 หรือ 2 คน ต่อครูผู้สอน 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ (1) แบบนิเทศ ติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ใช้เก็บข้อมูลจาก ผู้บริหาร และ ครูผู้สอนของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมเกี่ยวกับสภาพการบริหารจัดการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ข้อมูลพื้นฐานของการคัดกรองเด็กที่มีลักษณะแตกต่างจากเด็กปกติ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (2) แบบบันทึกการสังเกตการณ์สอนอย่างมีส่วนร่วม ใช้สังเกตสภาพการบริหารจัดการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียน ทดลองของโรงเรียนแต่ละโรง (3) แบบสังเกตระหัดเอกสาร ใช้เก็บข้อมูลสภาพการบริหารจัดการ ผลการทดลองรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากรายงานการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน ซึ่งคณะผู้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และการวิเคราะห์เชิงอธิบาย (Explanatory analysis) สำหรับข้อมูลความก้าวหน้าหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ใช้ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และ f-test ซึ่งผลการศึกษสามารถสรุปได้ ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. ผลจากการพัฒนา รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การศึกษาข้อมูลพบว่า ครูผู้สอนนำแบบคัดกรองเด็กที่มีภาวะสมาธิสั้น มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ และออทิสซึม (KUS-SIRating Scales: ADHD/LD/Autism/PDDs) ไปวิเคราะห์และคัดกรองเด็กภายในโรงเรียนโดยวิเคราะห์จุดเด่นและจุดด้อยของเด็ก เพื่อจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลร่วมกับผู้ปกครองและวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ส่วนการอบรมเชิงปฏิบัติการระหว่างวันที่ 11-12 กรกฎาคม 2550 โรงเรียนกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมการอบรมเชิงปฏิบัติการนำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ของปีการศึกษา 2549 จำนวน 67 ฉบับ สำหรับนักเรียนซึ่งเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ จำนวน 67 คน มาวิเคราะห์และลักษณะความบกพร่อง จากการสังเคราะห์เอกสารรายงานการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอนพบว่า เด็กที่มีความบกพร่องทางการเห็น มีจำนวน 1 คน เด็กที่มีความบกพร่องทางการพูด มีจำนวน 2 คน เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ มีจำนวน 62 คน และเด็กพิการซ้ำซ้อน มีจำนวน 2 คน ทั้งนี้ มีนักเรียนจำนวน 11 คน ที่ไม่สามารถอ่านภาษาไทยได้เลย ทำให้เป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน และการพัฒนาการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ

ดังนั้น คณะผู้วิจัยจึงได้นำนักเรียน จำนวน 11 คน มาเป็นกลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งเป็นนักเรียนจากโรงเรียนบ้านปากทางท่าลี่ จำนวน 3 คน เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 2 คน และนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 1 คน โรงเรียนบ้านจุนกลาง จำนวน 3 คน เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 1 คน นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 1 คน และนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 2 คน โรงเรียนบ้านตาลเหนือ จำนวน 3 คน เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 2 คน และระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1 คน และโรงเรียนชุมชนบ้านคอยเต่า จำนวน 2 คน เป็นนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1 คน และนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 1 คน

นอกจากนี้ การจัดประชุมปฏิบัติการระหว่างวันที่ 16-17 กรกฎาคม 2550 ได้นำข้อมูลพื้นฐานและแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) มาอภิปรายร่วมกันเพื่อกำหนดรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ จากการสังเคราะห์เอกสารรายงานการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน พบว่า การสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านการอ่านได้สร้างแผนการจัดการศึกษาเฉพาะเด็กกลุ่มตัวอย่างจากผลการเรียนรู้ของธอร์นไคล์ รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามเอกลักษณ์ และรูปแบบวิธีการสอนอ่านคำของ ผดุง อารยะวิญญู โดยสอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐานเด็กกลุ่มตัวอย่างแต่ละคน ได้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ จำนวน 4 รูปแบบ คือ

รูปแบบที่ 1 กิจกรรมการอ่านคำสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โรงเรียนบ้านปากทางท่าลี่ จำนวน 5 กิจกรรม ซึ่งการสร้างแบบฝึกประกอบกิจกรรมการอ่านด้วยคำพื้นฐานได้ เลือกคำอ่านภาษาไทยในช่วงชั้นที่ 1 ที่นักเรียนแต่ละคนสามารถพบในชีวิตประจำวันเกี่ยวกับตัวเรา สิ่งของเครื่องใช้ การกระทำ และสิ่งแวดล้อม

รูปแบบที่ 2 กิจกรรมการอ่านคำและประโยคสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โรงเรียนบ้านขุนกลาง จำนวน 3 กิจกรรม ซึ่งการสร้างแบบฝึกประกอบกิจกรรมการอ่านด้วยคำพื้นฐาน โดยพิจารณาเลือกคำอ่านพื้นฐานภาษาไทยจากคำที่นักเรียนแต่ละคนสามารถพบหรือใช้ในชีวิตประจำวันเกี่ยวกับโรงเรียน อวัยวะของร่างกาย และบุคคลในครอบครัว

รูปแบบที่ 3 กิจกรรมการอ่านคำ ประโยค และข้อความสั้นๆ สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โรงเรียนบ้านตาลเหนือ จำนวน 3 กิจกรรม ซึ่งการสร้างแบบฝึกประกอบกิจกรรมการอ่านด้วยคำพื้นฐาน ได้พิจารณาเลือกคำอ่านจากคำที่นักเรียนแต่ละคนสามารถพบหรือใช้ในชีวิตประจำวันเกี่ยวกับสิ่งที่กระทำหลังจากตื่นนอน สิ่งที่ทำที่โรงเรียน และสิ่งที่เป็นหน้าที่ของนักเรียน

รูปแบบที่ 4 กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาการอ่านสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โรงเรียนชุมชนบ้านดอยเต่า จำนวน 10 กิจกรรม ซึ่งสร้างแบบฝึกประกอบกิจกรรม โดยใช้บทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการช่วยฝึกการอ่านที่บ้าน

2. ผลการทดลองรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

การทดลองรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม 4 โรงเรียน คือ โรงเรียนบ้านปากทางท่าลี่ โรงเรียนบ้านขุนกลาง โรงเรียนบ้านตาลเหนือ และโรงเรียนชุมชน บ้านดอยเต่า จากการสังเคราะห์เอกสารรายงานการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน พบว่า จากแบบนิเทศ ติดตาม พบว่า โรงเรียนจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนด้วยการให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติเต็มเวลา โดยให้เด็กกลุ่มตัวอย่างนั่งเรียนคู่กับเพื่อนนักเรียนที่เรียนมีผลการเรียนดีซึ่งสามารถดูแลช่วยเหลือได้ จัดที่นั่งแถวหน้า ห่างจากประตู และหน้าต่างเพื่อไม่ให้เกิดเสียงรบกวนกับสิ่งรบกวนภายนอกห้อง จัดสอนเสริมในห้องบริการสอนเสริมนอกเวลาเรียนในช่วงเวลา 15.30 – 16.30 น. ทุกวัน และจัดหาสื่อ/อุปกรณ์ช่วยการเรียนรู้ เช่น บัตรคำ บัตรภาพ หนังสือเสริม และสื่อเลียนแบบของจริง

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนร่วม จากการสังเกตการสอนพบว่า ครูผู้สอนใช้การสอนแบบเน้นย้ำให้กับเด็กกลุ่มตัวอย่างในระหว่างเวลาที่เด็กปกติกำลังทำงานที่ครูมอบหมาย หรือในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่มเด็กที่มีความต้องการพิเศษปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับเด็กปกติในกลุ่ม โดยมีเด็กที่เรียนดีคอยช่วยเหลือและสอนเสริมนอกเวลาเรียน ส่วนโรงเรียนชุมชนบ้านดอยเต่าได้มอบหมายแบบฝึกการอ่านสำหรับฝึกที่บ้านซึ่งผู้ปกครองดูแลและช่วยสอน

ในการประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กกลุ่มตัวอย่าง จากแบบนิเทศ ติดตาม พบว่า ครูผู้สอนวัดและประเมินผลด้วยการบันทึกพัฒนาการจากพฤติกรรมการเรียนรู้ในแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ซึ่งประเมินผลหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ในระยะเวลา 1 ภาคการศึกษาด้วยแบบทดสอบที่กำหนดเกณฑ์การประเมินไว้ที่ร้อยละ 80 ซึ่งจากการสังเคราะห์เอกสารรายงานการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้สอน พบว่า เด็กกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนบ้านปากทางท่าลี่ทั้ง 3 คน มีพัฒนาการ ในการอ่านคำ เฉลี่ย ร้อยละ 80.67 เด็กกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนบ้านขุนกลางทั้ง 3 คน มีพัฒนาการในการอ่านคำ เฉลี่ย ร้อยละ 82.01 และมีพฤติกรรมชอบอ่านหนังสือเพิ่มขึ้นด้วย เด็กกลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนบ้านตาลเหนือทั้ง 3 คน มีพัฒนาการในการอ่านคำ เฉลี่ย ร้อยละ 81.61 และเด็กกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนชุมชนบ้านคอยเต่า มีพัฒนาการในการอ่านคำ เฉลี่ย ร้อยละ 84.41 ทั้งนี้ การเปรียบเทียบผลการประเมินความก้าวหน้าในการอ่านของเด็กที่มีความต้องการพิเศษจากโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมทั้ง 4 โรงเรียน ไม่แตกต่างกันในทางสถิติที่ระดับ 0.05

อย่างไรก็ตาม ครูผู้สอนแต่ละคนเป็นครูประจำชั้นซึ่งรับผิดชอบนักเรียนในชั้นมากกว่า 30 คน และรับผิดชอบสอนทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ทำให้ไม่สามารถดูแลเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ ภาระงานอื่นที่เข้ามาแทรกซ้อน เช่น การต้องเข้ารับการอบรม การทำหน้าที่การเงินพัสดุ หรืองานของชุมชน ทำให้การดำเนินกิจกรรมในการพัฒนาเด็กไม่ต่อเนื่อง บางครั้งต้องเริ่มต้นสอนใหม่เนื่องจากเด็กกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ไม่คงทน นอกจากนี้ ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนไม่ลึกซึ้งพอ และครูผู้สอนให้ข้อเสนอแนะว่าหากใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มากกว่า 1 ภาคเรียน ผลการพัฒนาเด็กที่มีความต้องการพิเศษจะเห็นได้ชัดมากกว่านี้ เนื่องจากการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) โดยปกติใช้เวลา 1 ปีการศึกษา และควรอบรมหรือพัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดทำสื่อ นวัตกรรม และกระบวนการวิจัยให้มีความเชี่ยวชาญ

3. สภาพการบริหารจัดการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม

โรงเรียนทั้ง 4 โรงเรียน จัดระบบการบริหารจัดการทั้งระบบ (Whole School Approach) โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) และใช้โครงสร้างซีท (SEAT) ดำเนินงานในรูปแบบคณะกรรมการระดับสถานศึกษาเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน โครงการจัดการเรียนร่วม จัดระบบการคัดกรอง การเตรียมความพร้อมนักเรียนปกติ และนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ จัดบุคลากรรับผิดชอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จัดกิจกรรมเสริมในการพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ จัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลและจัดหาวัสดุ เครื่องมือ รวมถึงการจัดสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยดำเนินการทั้งระบบและจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการอย่างต่อเนื่อง ให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

สถานศึกษาส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรครูให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการอบรมสัมมนา ประชุม การศึกษาดูงาน และการศึกษาต่อด้านการศึกษาพิเศษ ครูสามารถจัดทำผลงานวิจัยในชั้นเรียนควบคู่กับการจัดทำผลงานเพื่อขอรับเงิน พ.ศ. และผลงานทางวิชาการเพื่อเลื่อนวิทยฐานะสูงขึ้น ตลอดจนการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถเป็นครูการศึกษาพิเศษมืออาชีพ

อภิปรายผลการวิจัย

การใช้แบบคัดกรองเด็กที่มีความต้องการพิเศษเพื่อช่วยให้ครูผู้สอนวินิจฉัยเด็กได้ถูกต้อง เป็นการคัดกรองโดยเครื่องมือของผู้เชี่ยวชาญ ทำให้ข้อมูลที่ช่วยให้ครูผู้สอนรู้จักเด็กได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับวิธีพิจารณาคัดแยกเด็กของสำนักงานการประถมศึกษา (2541) ที่กล่าวว่า การคัดแยกอย่างเป็นทางการโดยใช้แบบทดสอบที่จัดทำโดยผู้เชี่ยวชาญ ข้อมูลที่ได้มีความน่าเชื่อถือ ครูสามารถนำข้อมูลไปวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และจัดทำแผนการศึกษา เฉพาะบุคคล (IEP) ได้เหมาะสมกับเด็กแต่ละคน โดยผู้เกี่ยวข้องต่างให้การยอมรับและให้ความร่วมมือในการพัฒนาเด็ก ซึ่งโดยปกติการคัดแยกเด็กครูผู้สอนใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมทำให้ข้อมูลของการสังเกตไม่น่าเชื่อถือ

การพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องเทคนิคการสอนอ่าน การสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมจากแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และการวิจัยในชั้นเรียน ทำให้ครูผู้สอนได้ใช้วิธีการสอนอ่านที่เหมาะสมสำหรับเด็กที่มีปัญหาด้านต่างๆ กล่าวคือ การนำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ของปีการศึกษา 2549 มาวิเคราะห์ร่วมด้วยทำให้ค้นพบวิธีการสอนสำหรับเด็กกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากจุดเด่นและจุดด้อยของเด็กเป็นรายบุคคลซึ่งช่วยในการกำหนดรูปแบบการจัดกิจกรรมและสื่อการสอนได้เหมาะสมยิ่งขึ้น รวมทั้งสามารถกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสมในการพัฒนาเด็กแต่ละบุคคลให้ประสบผลสำเร็จ และสอดคล้องกับขั้นตอนในการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ของ สุพัชรา ลิ้มเจริญ (2543) ในขั้นการรวบรวมข้อมูลและเอกสารของเด็ก จากการประเมินการทดสอบของทุกๆ ฝ่าย มาประกอบการพิจารณาในการจัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) และเมื่อให้ครูผู้สอนจัดการเรียนรู้โดยผ่านกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนด้วย ทำให้การพัฒนาเด็กสามารถดำเนินงานได้อย่างเป็นระบบควบคู่กับการเรียนการสอนตามปกติ ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาเด็กที่เกิดจากการปฏิบัติจริงในชั้นเรียน อย่างไรก็ตาม ครูผู้สอน มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยไม่ลึกซึ้งแต่การดำเนินงานที่มีขั้นตอนและมีเป้าหมายช่วยให้การปฏิบัติงานบรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพในเรื่องการวางแผน การปฏิบัติ

การสังเกต และ การสะท้อนกลับ ตามวงจรของการปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียนของพวงพยอม ชิดทอง (2546)

การสร้างรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านการอ่าน 4 รูปแบบ ของโรงเรียนบ้านปากทางท่าลี่ โรงเรียนบ้านขุนกลาง โรงเรียนบ้านตาลเหนือ และโรงเรียนชุมชนบ้านคอยเต่า ซึ่งเป็นกิจกรรมที่พัฒนาทักษะกระบวนการอ่านทั้ง 4 รูปแบบ เนื่องจากผลการวิเคราะห์แผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) พบว่า เด็กมีปัญหารุนแรงด้านการอ่านมากที่สุดจึงกำหนดรูปแบบพัฒนาเด็กด้านการอ่านก่อน เนื่องจากการอ่านเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญในการเรียนรู้ความรู้อื่นๆ โรงเรียนการนำจัดการเรียนรวมทั้ง 4 โรงเรียนจึงใช้แบบฝึกประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ประเภทบัตรคำ บัตรภาพ และหนังสือภาพ โดยคำ ประโยค และข้อความ เป็นเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ของเด็กแต่ละคน ซึ่งรูปแบบที่ใช้จัดกิจกรรมเป็นรูปแบบที่ผสมผสานระหว่างรูปแบบการเรียนรู้ตามเอกัตภาพและรูปแบบการจัดกิจกรรมการสอนอ่านคำ ซึ่งแนวคิดในการสร้างรูปแบบนี้สอดคล้องกับแนวคิดของผดุง อารยวิญญู (2539) ในเรื่องวิธีการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นรายบุคคล และกลวิธีการสอนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2543) ซึ่งกล่าวว่าจัดการเรียนรู้ช่วยให้ครูผู้สอนทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ตลอดจน สายสมร ไชยลามา (2550) ได้กล่าวว่า ครูผู้สอนต้องศึกษาและเลือกใช้สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จึงจะช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ดี

การนำรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของแต่ละโรงเรียนไปใช้กับเด็กกลุ่มตัวอย่างทำให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านการอ่านดีขึ้น สามารถรับรู้และมีความสนใจต่อสื่อที่ใช้ประกอบการเรียนรู้ สื่อที่มีสีสัน เหมือนของจริง เป็นรูปภาพที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวันทำให้เด็กเรียนรู้ได้ดี มีความจำมากขึ้น ทั้งนี้รูปภาพสามารถดึงดูดความสนใจโดยที่กิจกรรมการฝึกมีครูผู้สอนกำหนดเป็นกิจกรรมฝึกซ้ำๆ แต่เปลี่ยนรูปภาพสีสันช่วยให้เด็กเพลิดเพลิน ชอบ และจำได้แม่นยำขึ้น เมื่อจำได้ดีก็สามารถอ่านได้เมื่อไม่มีภาพประกอบ เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองที่สามารถอ่านได้มีกำลังใจในการฝึกอ่านในขั้นต่อไป และมีความสุขกับการเรียนรู้มากขึ้นนอกจากนี้ แบบฝึกจะช่วยในความแตกต่างระหว่างบุคคล ช่วยให้เด็กฝึกปฏิบัติและเกิดทักษะทางภาษามากขึ้น การฝึกทักษะเด็กยังได้อาศัยทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไค์ คือ กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercises)

นอกจากนี้ กิจกรรมการฝึกอ่านคำยังส่งผลให้ความสามารถของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งมีความบกพร่องทางการอ่านมีการเรียนรู้ที่ดีขึ้น สอดคล้องกับเกตุมณี มากมี (2540) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดการเรียนการสอนเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่บกพร่องทางสติปัญญา (เรียนรู้ช้า) พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านในใจสูง ร้อยละ 82.26 รองลงมาคือ การอ่านจับใจความ ร้อยละ 72.53 และด้านการอ่านออกเสียง

ร้อยละ 65.52 และดวงใจ วรรณสังข์ (2541) ซึ่งศึกษาความสามารถในการจำพยัญชนะไทยของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้จากการสอนโดยใช้ชุดนิทานประกอบการจำพยัญชนะไทย พบว่าประสิทธิภาพของชุดการสอนนิทานประกอบการจำพยัญชนะไทยสูงกว่าเกณฑ์

วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสอนอ่านตามแบบของสมคิด บุญบุรณ์ (2546) ที่ศึกษาความสามารถด้านการอ่านภาษาไทยของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้วยการอ่านระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า เด็กมีความสามารถด้านการอ่านสูงขึ้นก่อนและหลังการใช้วิธีการสอนอ่านตามแบบแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทางสถิติที่ระดับ .05 รวมทั้ง อัจฉรา นาคทรัพย์ (2546) ที่ศึกษาความสามารถในการอ่านของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่านโดยวิธีการสอนเป็นคำ พบว่า การสอนอ่านเป็นคำเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ และมีความสามารถในการอ่านคำอยู่ในระดับดี และพบพฤติกรรมนิสัยรักการอ่านของเด็กเพิ่มเติม

จะเห็นได้ว่ากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการอ่านของเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยใช้แบบฝึกและสื่อประกอบสามารถพัฒนาทักษะการอ่านของเด็กให้มีความสามารถในการอ่านคำได้สูงขึ้น

อย่างไรก็ตาม ผลที่เด็กมีความสามารถในการอ่านคำอาจจะมาจากความร่วมมือของผู้ปกครองได้ช่วยดูแล เน้นย้ำ เพิ่มเติม ประการหนึ่งจากการสัมภาษณ์ครู พบข้อสังเกตเพิ่มว่าการที่สถานศึกษามีการบริหารจัดการเป็นระบบโดยมีการบริหารแบบ SBM และ SEAT ครูได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากผู้บริหาร ให้มีความรู้ ความสามารถ สนับสนุนสื่อ วัสดุอุปกรณ์ การจัดสภาพแวดล้อม และส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องร่วมมือกันในการพัฒนาเด็กไม่ใช่เป็นเพียงภาระของครูผู้รับผิดชอบเท่านั้น ยังส่งผลต่อพัฒนาการของเด็กด้วยเช่นกันที่ว่าภาระกระทำใดได้รับการฝึกฝน การกระทำนั้นจะทำได้ดี ไม่เลื่อมลงไป กฎแห่งผล (Law of Effect) หากผู้กระทำได้รับการตอบสนองจากสิ่งเร้าเป็นที่พอใจจะทำสิ่งนั้นได้ดี

นอกจากนี้ มีปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย คือ การนิเทศการศึกษาจากผู้นิเทศซึ่งใช้รูปแบบ การนิเทศหลากหลายวิธี โดยเฉพาะการนิเทศเชิงพัฒนา และการนิเทศการสอน 6 ขั้นตอนที่ประยุกต์จากการนิเทศแบบ Clinic ของ Gold Hammer (2544) ซึ่งครูได้รับการช่วยเหลือดูแลอย่างใกล้ชิดและสม่ำเสมอด้วยความเป็นกัลยาณมิตร จึงเกิดความมั่นใจในพัฒนาตนเองในการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาผู้เรียนสูง สอดคล้องกับหลักการนิเทศการศึกษาของ Glickman (1985) ที่เชื่อว่า “พัฒนาการของมนุษย์ ก็คือจุดมุ่งหมายของการศึกษา” ทั้งนี้ ปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมการนิเทศการศึกษาได้แก่

กระบวนการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริม สนับสนุนตามหลักการบริหารจัดการทั้งระบบด้วยแนวการบริหาร โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมตามโครงสร้างซีทของเบญจชลธารนทร์ (2546) โดยเน้นการพัฒนาศักยภาพครูให้พัฒนาผู้เรียนด้วยกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนควบคู่กับการพัฒนาตนเองเป็นครูการศึกษาพิเศษมืออาชีพทำให้ครู เกิดขวัญ กำลังใจ และมีความมั่นใจในการปฏิบัติงาน ส่งผลต่อการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ไปสู่ผลสำเร็จตามเป้าหมาย

ข้อเสนอแนะ

1. การจัดการเรียนการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษนั้นครูต้องมีความรู้ความเข้าใจเด็ก และมีเวลาในการเอาใจใส่ดูแลเด็กอย่างจริงจัง
2. เพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษมีความรู้และความจำที่คงทนยิ่งขึ้นควรมีการฝึกการเขียนควบคู่กับการอ่าน
3. เพื่อให้เห็นพัฒนาการของเด็กอย่างชัดเจนและต่อเนื่อง ในการศึกษาครั้งต่อไปควรรีใช้ เวลาในการจัดการเรียนรู้อย่างน้อย 1 ปีการศึกษา